یاسای سەندیکای ئەندازیارە کشتوکاڵی یەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیار: ١
مێژووی بڕیار: ١٩٩٩/٤/٢٨

«بڕیار»

ماددەی یەکەم: پشت بەو دەسەڵاتەی کە بەپێی بڕگە (٣)ی ماددە (٢) لەیاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی ١٩٩٧ پێمان دراوە و لەسەر ئەو بنەمایەی کە ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ڕۆژی ١٩٩٩/٤/١٥یدا یاساکاری کردووە بڕیاری دەرهێنانی ئەم یاسایەمان دا:

یاسای ژمارە(١)ی ساڵی ١٩٩٩
یاسای سەندیکای ئەندازیارە کشتوکاڵی یەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم وشانەی خوارەوە ماناکانی تەنیشتیانە:

١- سەندیکا: سەندیکای ئەندازیارە کشتوکاڵی یەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق.

٢- ئەنجوومەن: ئەنجوومەنی سەندیکا.

٣- نەقیب: نەقیبی ئەندازیارە کشتوکاڵییەکان.

٤- ئەندازیاری کشتوکاڵی: هەر ئەندامێک لە سەندیکا بڕوانامەی بەکەلۆریۆسی لەکشتوکاڵ یان لەیەکێک لە پسپۆڕییەکانی دا یاخود لە هاوتاکانی دا هەبێت و لەزانکۆیەک یا پەیمانگایەک وەری گرتبێت و ئەنجوومەنی خوێندنی باڵا لە هەرێمی کوردستاندا دانی پێدا هێنا بێ و دەست بەکار بێت لەپیشەکەی بەکارکردنی لەیەکێک لەپسپۆڕییە کشتوکاڵی یە دەستنیشان کراوەکان لەم یاسایەدا.

٥- دەست دانە پیشە: کارکردنە لەپسپۆرییە کشتوکاڵییەکان لەیەکێک لەبوارەکانی لێکۆڵینەوە و نەخشەکێشان بۆ پرۆژە و کارە کشتوکاڵی و پیشەسازی و ئەندازەییەکانی کە مەبەستی کشتوکاڵییان هەیە و راوێژکاریی لەبارەیەوە پێشکەش دەکەن و سەرپەرشتی دەکەن وکار لەیەکێک لە فرمانە کشتوکاڵییەکاندا دەکەن کە ئەنجوومەنی سەندیکا دیاری دەکات.
٦- وەزیر: وەزیری کشتوکاڵ وئاودێری.
٧- هەرێم: مەبەست هەرێمی کوردستانی عێراقە.

بەشی یەکەم

«دامەزراندن و ئامانجەکان»

«دامەزراندن»

ماددەی دووەم:

١- بەپێی ئەم یاسایە سەندیکایەک بۆ ئەندازیارە کشتوکاڵییەکان دادەمەزرێ خودان کەسایەتی مەعنەوی خۆی دەبێ و سەربەخۆیی دارایی و کارگێری دەبێ، پێی دەکوترێ سەندیکای ئەندازیارە کشتوکاڵییەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق و بارەگاکەی لەهەولێری پایتەختی هەرێم دەبێت و بۆی هەیە لق لە مەڵبەندی پارێزگاکانی هەرێمدا بکاتەوە.
٢- تا هەڵبژاردنی کشتی ئەنجام دەدرێت لیژنەیەکی ئامادەکار لە (١٥) ئەندام بەردەوامەندی لایەنە تایبەتمەندەکان پێک دێت.

ماددەی سێ یەم:

سەندیکا بۆ بەدیهێنانی ئەم مەبەستانەی خوارەوە کار دەکات.
یەکەم: پێشخستنی پیشەکە و پاراستنی و بەرزکردنەوەی ئاستی پیشەیی و رۆشنبیریی وتەکنیکی ئەندامانی.
دووەم: ئامادەکردنی ئەندامان و رێکخستنی هەوڵ و کۆششیان لەبواری خزمەتکوزاریی کەشە کردنی کشتوکاڵی لە هەرێم دا.
سێ یەم: کارکردن لەپێناوی بەهێز کردنی کیانی هاوکاری و هاورێیەتی کردن لەنێوان ئەندامان و بەرگری کردن لەماف وچاودێری کردنی بەرژەوەندییان بە پێشکەش کردنی خزمەتکوزاری و ئابووری و کۆمەلایەتی بۆیان.
چوارەم: هاوکاری کردن لەکەڵ تێکرای فەرمانکە و دامەزراو وسەندیکا و رێکخراوە کشتوکاڵییەکاندا و پتەو کردنی پەیوەندییەکان لەکەڵ دەستە کشتوکاڵییە هەرێمی و جیهانی یەکاندا بەجۆرێک کە بەرەوپێش چوونی کشتوکاڵ و پەرەسەندی لەهەرێمی کوردستاندا مسۆکەر بکا.
پێنجەم: رێکخستنی رێسای دەست دانە پیشە وچاودێری کردنی پیادەکردنەکەی.

بەشی دووەم

«چوونە پاڵ و ئەندامییەتی»

ماددەی چوارەم:

مەرجە ئەمانە لە ئەندام بێنەدی:-

یەکەم: هاووڵاتی کوردستانی عێراق بێت و لێی نیشتەجێ بێت.
دووەم: بەتاوانێکی ناسیاسی یان کوکەێکی ناپرووبەر حوکم نەدرا بێت.
سێیەم: بڕوانامەی بەلانی کەم بەکەلۆریۆس یان هاوکێشەکەی لە کشتوکاڵدا هەبێت.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: چوونە پاڵ سەندیکا بە داواکارییەکی نووسراو دەبێت و پێشکەش بە نەقیب یاخود سەرۆکی لق لەپارێزگادا دەکرێت و هەموو بەڵگەنامەی پێویستی پێوە دەلکێنرێ.
دووەم: داواکاریی چوونە پاڵ سەندیکا لەماوەی پازدە رۆژ لەرۆژی تۆمار کردنییەوە لەسەندیکادا، دەخرێتە بەردەم ئەنجوومەن و ئەنجوومەنیش پێویستە لەو ماوەیەدا بڕیاری خۆی لەسەری یەک لا بکاتەوە و ئەگەر ئەو ماوەیە بەسەرچوو ویەک لا نەکرایەوە، ئەوا ئەو کەسە بەوەرگیراو دادەنرێت.
سێیەم: ئەنجوومەن بۆی هەیە داواکارییەکەی چوونە پاڵ سەندیکای رەت بکاتەوە، ئەمەش بە بڕیارێکی هۆدار دەبێت و خاوەن داواکارییەکە بۆی هەیە تانووتی لەلای دادگای پێداچوونەوە(تەمییز)ی هەرێمی کوردستانی عێراق لەماوەی (٣٠) سی رۆژ لەمێژووی پێ راگەیاندنی لێ بدات و، بڕیاری دادگاش بڕیارێکی براوەیە.

ماددەی شەشەم:

یەکەم: ئابۆنەی چوونە پاڵ سەندیکا (٣٠) سی دینارە.
دووەم: ئابوونەی بەشداربوونی ساڵانەش (٢٠) بیست دینارەو، لە وادەیەکی وا دەدرێت لە مانگی شوباتی هەموو ساڵێک تێنەپەرێت و، ئەگەر ئەندام بۆ ماوەی دوو ساڵی لەدوای یەک نەی دا بەبێ عوزرێکی رەوا، ئەوا ناوی لەتۆماری سەندیکا دەکوژێنرێتەوە.

ماددەی حەفتەم:

یەکەم: نابێ کەس دەست بداتە ئەم پیشەیە تەنیا ئەو ئەندامانەی سەنیدکا نەبن کە هەموو ئەرکێکیان بەپێی ئەم یاسایە جێ بەجێ کردووە.
دووەم: پێویستە لەسەر فەرمانگە رەسمی و نیمچە رەسمییەکان وێنەیەک لەفرمانی دامەزراندن یان خستنە ئیش بۆ سەندیکا بنێرن، ئەگەر سەربەو بێ.

ماددەی هەشتەم:

نابێ هیچ کارکەیەکی شیرەمەنی و ئالیکی ئاژەڵی و پیشەسازیی کشتوکاڵی و کێڵگەی پەرەور یا هەر پرۆژەیەکی دیکەی کشتوکاڵی کە سەر بەلابەنی رەسمی نەبێت، بەڕێوەبرێن وبەکار بخرێن ئەگەر لەژێر چاودێریی ئەندازیاری کشتوکاڵی پسپۆر و دەست بەکار وئەندامی سەندیکادا نەبێت.

ماددەی نۆیەم:

ئەندامـان تاکـو مـۆڵەت لە سـەندیکا وەرنەگـرن و رەسـمـێکی سـاڵانـە کـە بڕەکـەی (١٠٠) سەد دینارە نەدەن، بۆیان نییە نووسینگەی کشتوکاڵی بکەنەوە.

ماددەی دەیەم:

یەکەم: ئەندامانی سەندیکا لەکارمەندانی فەرمانگە رەسمی و نیمچە رەسمیەکان مافی ئەوەیان هەیە دەست بدەنە پیشەکەی خۆیان لەدەرەوەی کاتی دەوامی رەسمییان دا بەرەزامەندی فەرمانگەکانیان.

دووەم: ئەو ئەندامـەی کە لەدەست دانە پیشـەکەی بەپێی بڕگـەی سەرەوە قـەدەغـە دەکرێت مـافی وەرگرتنی دەرماڵەی پیشەیی بەپێی حوکمـەکانی یاساکان و پێڕەوەکان ورێنماییە کارپێکراوەکانی لە فەرمانگەکەیدا دەکەوێ.

بەشی سێ یەم
«پێکهاتەکان»

ماددەی یانزدەیەم:

سەندیکا لەمانە پێک دێت:

یەکەم: دەستەی کشتی.

دووەم: ئەنجوومەنی سەندیکا.

سێ یەم: لیژنەی بەرزەفتی (ئینزیبات).

چوارەم: هۆبەکانی سەندیکا و لیژنەکانی.

پێنجەم: لقەکانی سەندیکا لەپارێزگاکاندا.

ماددەی دوانزدەیەم:

دەستەی کشتی لەهەموو ئەو ئەندامانەی سەندبکا پێک دێت کە کشت ئەرکێکی سـەرشـانیـان بەپێی ئەم یاسـایە جێ بەجێ کـردووە و بەباڵاترین دەسـتـەڵات لەسەندیکا دادەنرێت و، هەر سێ ساڵ کۆبوونەوەیەکی ئاسایی لەمانگی کانوونی دووەم دا بە بڕیاری ئەنجوومەن و بانگهێشتنی نەقیب کۆ دەبێتەوە بۆ هەڵبژاردنی نەقـیب و هەشت ئەندام و دوو ئەندامی یەدەک(ئیـحـتـیـات) بۆ پڕکـردنەوەی ئەندامێتی ئەنجـومـەن و ئەندامێتی لیژنەی بەرزەفتی و، نیـسـابیش بە ئامادە بوونی دوو لەسەر سێی ئەندامانی دەستەی کشتی تەواو دەبێت و لەکاتی تەواو نەبوونیشی دا، دوای پازدە(١٥) رۆژ لەکۆبوونەوەی یەکەم لە هەمان کات و شوێن دا هەڵبژاردنەکە دەکرێت و نیسابیش بە ئامادە بوونی سێ یەکی ئەندامان تەواو دەبێت و بەپێـچـەوانەوەش، ئەنجـوومـەنی پێـشـوو بە بەردەوام بوو دادەنرێت لەکارەکەی خۆی دا بۆ دەورەیەکی دیکە.

ماددەی سێزدەم:

دەستەی کشتی کۆبوونەوەیەکی ئاسایی ساڵانە بۆ ئەم مەبەستانە دەبەستێ:

یەکەم: راستاندنی بودجەی ساڵانە و ژمێرياريی کۆتایی.

دووەم: وتووێژ کردن لەسەر راپۆرتی ساڵانەی ئەنجوومەن و بڕیار لەسەر دانی.

سێ یەم: سەیر کردنی ئەو پێشنیازانەی کە لەبارەی هەموارکردنی یاسای سەندیکاوە پێشکەش کراون.
چوارەم: بڕیار دان لەسەر پەیڕەوی ناوخۆ و هەموارکردنی.

ماددەی چواردەیەم:

یەکەم: دەشێ بانگهێشتنی دەستەی کشتی بۆ کۆبوونەوەیەکی نائاسایی بکرێت، لەیەکێک لەم دوو حاڵەتانەی خوارەوەدا:

١- بە بڕیارێکی هۆدار کە زۆربەی ئەندامانی ئەنجوومەن یاخود زۆربەی ئەندامەکانی لقەکانی سەندیکا دەیدەن.

٢- بەداواکارییەکی هۆداری نووسراو کە لەسەدا دەی ئەندامانی دەستەی کشتی پێشکەشی ئەنجوومەنی دەکەن و، دەبێ ئەنجوومەنیش بانگهێشتنێک دەربچووێنێ و کاتی کۆبوونەوە لەماوەی پازدە رۆژ لەکەیشتنی داواکارییەکە دیاری بکات.

دووەم: نابێت لەکۆبوونەوەی نائاسایی دەستەی کشتی باسی هیچ شتێک بکرێت تەنیا ئەو کاروبارانە نەبن کە لەخشتەی کاردا هاتوون و کۆبوونەوەکەیان بۆ کراوە.

ماددەی پانزدەم:

یەکەم: نابێ ئەو ئەندامە بەشداریی لەکۆبوونەوەکانی دەستەی کشتی دا بکات، ئەگەر بەهۆی بەرزەفتکارییەوە (نینزیباتی) دەست دانە پیشەکەی لێ قەدەغەکرا بوو.

دووەم: بڕیارەکانی کۆبوونەوەکانی دەستەی کشتی بەزۆربەی دەنگ دەبێت و لەکاتێکدا دەنگەکان وەکو یەک دەرچوون، ئەوا بەو لایەدا دەلەنگێ کە سەرۆکی تێدایە.

ماددەی شانزدەم:

ئەنجوومەنێک کاروباری سەندیکا بەڕێوە دەبات و لەمانە پێک دێت:
یەکەم: نەقیب: مەرجە ماوەی دەست دانە پیشەکەی لە دە ساڵ کەمتر نەبێت.
دووەم: جێگری نەقیب و چوار ئەندام لەوانەی ماوەی دەست دانە پیشەکەیان لە (٧) حەوت ساڵ کەمتر نەبێت.
سێ یەم: سەرۆکەکانی هۆبەکانی سەندیکا لەوانەی ماوەی دەست دانە پیشەکەیان لە (٥) پێنج ساڵ کەمتر نەبێت.

ماددەی حەڤدەم:

یەکەم: ئەنجوومەن لەرێکەی دەنگدانی نهێنی یەوە لەنێوان ئەندامانی دا سکرتێرێک و ئەمینداری سەندووق لەیەکەم کۆبوونەوەی دا لەدوای هەڵبژاردنی دەبەسترێ و دەستەڵاتی هەردووکیان لەپێرەوی ناوخۆدا دەسنیشان دەکرێت.

دووەم: ئەنجوومەن دانیشتنە ئاساییەکانی بەلانی کەمەوە لە مانگێک دا جارێک دەبەستێ و ، بۆی هەیە دانیشتنی ناسایی‌یش بەبانگهێشتی نەقیب یان لەسەر داوای سێ یەکی ئەندامەکانی ببەستێ.

ماددەی هەژدەم:

یەکەم: نیسابی ئەنجوومەن بە ئامادە بوونی زۆربەی ئەندامانی تەواو دەبێت و بڕیارەکان بەزۆرینەی دەنگی ئامادە بووان دەردەچن و لەکاتی یەکسانی بوونی دەنگەکان دا ئەو لایەنە پەسەند دەکرێت کە نەقیبی تێدایە.

دووەم: ئەگەر شوێنی نەقیب بە هەر هۆیەکەوە بێ چۆڵ بوو جێگرەکەی شوێنی دەگرێتەوە یان سکرتێرەکەی بۆ ئەو ماوەیەی کە ماوە ئەگەر پایەی جێگری نەقیب چۆڵ بوو.

سێ یەم: ئەگەر یەکێک لەپایەکانی ئەنجوومەن بەهەر هۆیەک چۆڵ بێت، ئەوا ئەندامێک لەناو ئەو چوار ئەندامە بەرێگەی دەنگدانی نهێنی حێی دەگرێتەوە و شوێنی ئەوەی دوایی‌یش یەکێک لەو ئەندامە یەدەکانەی کە زۆرترین دەنگی وەرگرتووە پڕی دەکاتەوە.

چوارەم: ئەگەر شوێنی زۆربەی ئەندامانی ئەنجوومەن چۆڵ بوو (جگە لەسەرۆکەکانی هۆبەکان) ، ئەوا ئەنجوومەن دەبێ دەستەی کشتی لەماوەی دوومانگ بانگ بکات بۆ کۆبوونەوە، بۆ هەڵبژاردنی ئەوانەی ئەو پایانە بۆ ئەو ماوەیەی کە ماوە پڕ دەکەنەوە، ئەمەش بەهەمان ئەو رێگەیە دەبێت کە لەم یاسایەدا هاتووە.

ماددەی نۆزدەیەم:

ئەندامی ئەنجوومەن یان یەکێک لە لیژنەکانی ئەگەر سێ دانیشتنی لەسەر یەک یان پێنج دانیشتنی جیاجیا لەماوەی ساڵێکدا بەبێ عوزرێکی رەوا ئامادە نەبوو، بەواز هێنەر دادەنرێ.

ماددەی بیستەم:

ئەنجوومەن ئەم کارە تایبەتی یانەی خوارەوە دەکات:

یەکەم: کارکردن لەپێناوی بەدیهێنانی ئامانجەکانی سەندیکا.

دووەم: پێشکەش کردنی پێشنیاز لەبارەی هەموارکردنی یاسای سەندیکا.

سێ یەم: جێ بەجێ کردنی بڕیارەکانی دەستەی کشتی.

چوارەم: دامەزراندنی کارمەندی سەندیکا و دەسنیشان کردنی مووچە و بەرزکردنەوەیان.

پێنجەم: تەماشا کردنی داواکاری هاتنە پاڵ سەندیکا و بڕیاردان لەسەر وەرگرتنی ئەندامان.

شەشەم: دانانی ئەو ئەندامەی دەبێتە نوێنەری سەندیکا لە لیژنە رەسمی یەکان و ئەوانی تر لەبارێکدا ئەگەر نەقیب نوێنەرایەتی نەکرد.

حەوتەم: ناردنی ئەو کێشە و شکایەتانەی کە بۆی دێت بۆ لیژنە تایبەتییەکان.

هەشتەم: بەشداریی کردن لەپێشکەش کردنی پێشنیاز لەبارەی یاسادانان و نەخشەکێشان و بەرنامەی کشتوکاڵی لەهەرێمدا.
نۆیەم: پێکەوەنانی لقە لیژنە بۆ بەدیهێنانی مەبەستەکانی ئەم یاسایە.
دەیەم: ئامادە کردنی بودجە و دانانی ژمێریاری یاسایی بۆ جێ بەجێ کردنی وردکاریی ژمێریاریی.
یازدەم: بڕیاردان لەسەر بەمولک کردنی ماڵ و خانووبەرەو قەبووڵ کردنی دیاریی و بەخشش و مەرجەکانی بەقەرزدان و پێشکەش کردنی یارمەتی دارایی لەچوارچێوەی ئامانجەکانی سەندیکادا.
دوازدەم: خۆ ئامادەکردن بۆ هەڵبژاردن.
سێزدەم: یەکلاکردنەوە و بڕیاردان لەسەر وازهێنانی نەقیب و جێگرەکەی، یا هەر ئەندامێکی ئەنجوومەن و لیژنە سەندیکاییەکانی یان هۆبەکانی، بەمەرجێک ئەمە بخرێتە بەردەم دەستەی کشتی لەیەکەم کۆبوونەوەی دا.
چواردەم: مۆڵەتدانی دەستدانە پیشە.
پازدەم: دامەزراندن و بەڕێوەبردنی یانەکانی سەندیکا، بەپێی یاسای کۆمەڵەکان.
شازدەم: پێ دانی هەندێ دەستەلات بەنەقیب یا لیژنەکاین هۆبەکان یان سەرۆکەکانی لقەکان.

ماددەی بیست ویەکەم:

نەقیب ئەم دەستەلاتانەی خوارەوەی هەیە:
یەکەم: نوێنەرایەتی سەندیکا دەکات لەهەموو مامەڵەکان لەبەردەم دەزگا دادوەری و کارگێریی و دەستە رەسمی و نیمچە رەسمییەکان و ئەهلیەکان و لەکۆنگرەکانیش دا، لەگەڵ راستاندنی مامەڵەکان و بڕوانامەی تایبەت بەسەندیکا و، بۆی هەیە هەندێک لە ئەم دەستەلاتانەی بدات بەهەر ئەندامێکی رای لەسەر بێت لە ئەندامانی ئەنجوومەن.
دووەم: سەرۆکایەتی کردنی کۆبوونەوەکانی دەستەی کشتی و ئەنجوومەن.

ماددەی بیست و دووەم:

یەکەم: نەقیب خۆی تەرخان دەکات بۆ کاری سەندیکا بە بڕیاری ئەنجوومەن.
دووەم: نابێت رێژەی خۆتەرخانکەران بۆ کاری سەندیکایی بە داواکاری ئەنجوومەن و رەزامەندی وەزیر لەسێ یەکی ئەندامانی ئەنجوومەن پتر بێت، نەقیبیشی لەگەڵدا بێ.

ماددەی بیست وسێ یەم:

یەکەم: لیژنەی بەرزەفتی لەسەرۆک و دوو ئەندام پێک دێت، دەستەی کشتی لەکۆبوونەوەی ئاسایی لەگەڵ ئەندامانی ئەنجوومەندا هەڵیان دەبژێرێت.
دووەم: لیژنەی بەرزەفتی تایبەتمەندە بەسەیر کردنی هەموو سەرپێچی یەکی کە لەم یاسایەدا هاتوون و لێ تۆژینەوە لە کێشە وشکایەتەکانی کە ئەنجوومەن بۆی دەنێرێ دەکات و بۆی هەیە روو لەیەکێک لە ئەندامانی بنێت بۆ لێ تۆژینەوەکە و پێشکەش کردنی راپۆرتێک لەبارەیەوە.

سێ یەم: لیژنەی بەرزەفتی ئەو ڕێسایانە پەیڕەو دەکات کە لەیاسای بەرزەفتی فەرمانبەرانی دەوڵەتدا هاتوون.

ماددەی بیست وچوارەم:

لیژنەی بەرزەفتی بۆی هەیە ئەم سزایانەی خوارەوە بدات:

یەکەم: ئینزار.

دووەم: بێ بەشکردنێکی کاتی لەخزمەتگوزارییەکانی سەندیکا بۆ ماوەیەک لەساڵێک پتر نەبێت.

سێ یەم: ڕێگەگرتن لەدەست دانە پیشە بۆ ماوەیەک لە شەش مانگ پتر نەبێت، بۆ کارمەندانی فەرمانگەکانی دەوڵەتیش ڕێگە گرتنەکە کارکردنی دوای کاتی دەوامی ڕەسمی دەکرێتەوە، بەمەرجێک فەرمانگە تایبەتمەندەکە بڕیارەکەی پێ رابگەیەنێت.

ماددەی بیست و پێنجەم:

یەکەم: دەشێ لاری بوون(إعتراض) لە بڕیارەکانی لیژنەی بەرزەفتی لەلای ئەنجوومەنی سەندیکا لەماوەی پازدە ڕۆژ لەمێژووی پێ راگەیاندنی بکرێت و ئەنجوومەن بۆی هەیە پشتگیری بکات یان ڕەتی بکاتەوە.

دووەم: ئەو سزایانەی لەسەرەوە دراون جێ بەجێ ناکرێن تاکو ئەنجوومەن ڕەزامەندیی یان لەسەر دەرنەبڕێت.

ماددەی بیست وشەشەم:

پێویستە ئەندام لەم کارانە دوورکەوێتەوە:

یەکەم: کەمتەرخەمی کردن یاخود کرفت خستنە پێش پیادە کردنی یاساکان و ئەو پێڕەوانەی پەیوەندیدارن بە سەندیکاو ئەو ڕێنمایی و بڕیارانەی کە دەری دەچوێنێت.

دووەم: دەست دانە پیشە بەبێ نوێ کردنەوەی ئابۆنەی ساڵانە یاخود مۆڵەت.

سێ یەم: ڕەچاو نەکردنی ڕەوشتی پیشەیی و زیان کەیاندن بە ڕووەت(سومعە)ی پیشەیی و شەرەفی، بەپێی ئەو بنەمایانەی لەپێڕەوی ناوخۆدا هاتوون.

چوارەم: بەفێڵ و نادروستی بەکارهێنانی نازناوێکی پیشەیی یاخود سیفەتێکی ناتەواوی پیشەیی یان بەپێی یاساکان و پێڕەوە ڕەچاو کراوەکان پەسەند نەکرابێ و ئاشکرا کردنی ئەمە بەهەر ڕێگایەک بووبێت.

پێنجەم: کردنی هەڵەیەکی گەورەی هونەریی لە ئەنجامی کەمتەرخەمی کە زەرەرێکی گەورە بۆ خاوەنی پێوەندیداری لێ بکەوێتەوە.

شەشەم: پێ درێژ کردنی لەسنووری دەست دانە پیشەکەی بەپێی ئەو بنەمایانەی کە لەپێڕەوی ناوخۆ و ڕێنماییەکانی کە سەندیکا دەری دەچوێنێ.

ماددەی بیست وحەوتەم:

ئەندامی سەرپێچیکەر لەوەی کە لەماددەی بیست وشەشەمی ئەم یاسایەدا هاتووە بە بڕیارێکی ئەنجوومەن دەدرێتە، لیژنەی بەرزەفتی.

ماددەی بیست وهەشتەم:

یەکەم: کاروباری لقی سەندیکا لەلایەن لیژنەی لق لەپارێزگا بەرێوە دەچێت کە نوێنەرایەتی سەندیکا دەکات.

دووەم: لیژنەی لق لە هەر پارێزگایەک لەسەرۆک وچوار ئەندام و دوو ئەندامی یەدەک پێک دێت و ئەندامانی لق لەپارێزگا هەر سێ ساڵ جارێک بەدەنگدانی نهێنی هەڵیان دەبژێرێ، بەمەرجێک دەبێ لەو کەسانە بن کە لەو پارێزگایەدا دەست بەکارن لەپیشەکەیان داو، لیژنەکەش لەناو چوار ئەندامەکەی دا جێگرێکی سەرۆک و سکرتێرێک هەڵدەبژێرێت.

سێ یەم: لەکۆبوونەوە کشتییەکانی ئەندامانی لق هەمان کاری تایبەت بەکۆبوونەوەکانی دەستەی کشتی پەیرەو دەکرێت و دەستەی لق دەستەڵاتی قەبووڵ کردنی وازهێنانی سەرۆک و ئەندامانی لیژنەی لق و ئەندامانی هەیە لەکەڵ هەڵبژاردنی ئەو کەسانەی کە جێیان دەکرنەوە بۆ ئەو ماوەیەی کە لەدەورەکەدا ماوە، هەروەها پڕکردنەوەی ئەو جێیە چۆلانەی ئەندامێتی لیژنە لەکاتی روودانی دا.

ماددەی بیست ونۆیەم:

لیژنەی لق ئەم دەستەڵاتانەی خوارەوەی هەیە:

یەکەم: جێ بەجێ کردنی بڕیارەکانی دەستەی کشتی و ئەنجوومەنی سەندیکا و لیژنەکانی.

دووەم: دامەزراندنی کارمەندی لق و دەسنیشان کردنی مووچەکەیان دوای ئەوەی کە ئەنجوومەن رەزامەندی خۆی لەسەر دەردەبرێت.

سێ یەم: دەسنیشان کردنی ئەو کەسەی دەبێتە نوێنەری لق لە لیژنە رەسمییەکان و هی تر لەپارێزکادا.

چوارەم: پێشکەش کردنی پێشنیاز و راسپاردەی تایبەت بە کاروباری لق بە ئەنجوومەن تاکو بڕیاری خۆی لەبارەیانەوە بدات.

پێنجەم: ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەی مەزەندە کراو بۆ لق و بەرزکردنەوەی بۆ ئەنجوومەن بۆ راستاندنی.

شەشەم: سەرف کردنی خەرجی پێویست لە بودجە بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری لق.

حەوتەم: پێکەوەنانی لقە لیژنە بۆ بەدیهێنانی مەبەستەکانی سەندیکا لەپارێزکادا.

هەشتەم: بەکارهێنانی ئەو دەستەڵاتەی کە ئەنجوومەن بەپێی ئەم یاسایە پێی دەدات.

بەشی چوارەم
«دارایی سەندیکا»

ماددەی سی یەم:

دارایی سەندیکا لەمانە پێک دێت:

یەکەم: پارەی چوونە پاڵ سەندیکا و نابۆنەی ساڵانە.

دووەم: داهاتەکانی ئەو پرۆژانەی کە سەندیکا بنیاتیان دەنێت.

سێ یەم: ڕەسم و بەخششی مۆڵەتدانی نووسینگە کشتوکاڵییەکان.
چوارەم: پیتاک و قازانجی ئەو ئاهەنگانەی کە سەندیکا سازیان دەکات لەگەڵ قازانجی چاپەمەنییەکانی دا.

حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی سی ویەکەم:
لەسەر وەزیرە تایبەتمەندەکانە حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی سی ودووەم:
ئەم یاسایە لەرۆژی دەرهێنانیەوە جێ بەجێ دەکرێ و لە رۆژنامەی ڕەسمیدا بڵاو دەکرێتەوە.

جوهر نامق سالم
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

«هۆیە پێویستییەکانی دەرهێنانی ئەم یاسایە»

سەبارەت بەگرنگی کشتوکاڵ لەهەرێمی کوردستان و لەپێناوی بەرزکردنەوەی دەوری سەندیکای ئەندازیارە کشتوکاڵی یەکان لەرووی رۆشنبیریی و زانستی و راهێنانی (تطبیق) بۆ بەرەو رووبوونەوەی کێشەی تەکنیکی و یارمەتی دانی فەرمانگەکانی کەرتی کشتوکاڵ و لەپێناوی خوڵقاندنی کادیری شیاو بۆ ئەنجامدانی ئەم ئەرکانە، بۆیە ئەم یاسایە دەرهێندرا.